

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

РОБОЧА ПРОГРАМА,
методичні вказівки та індивідуальні завдання
до вивчення дисципліни “Звітність підприємства”
для студентів, які навчаються за напрямом
підготовки 6.030509 – облік і аудит

Затверджено
на засіданні Вченої ради
академії
Протокол № 1 від 30.01.2012

УДК 657.312.2(076)

Робоча програма, методичні вказівки та індивідуальні завдання до вивчення дисципліни “Звітність підприємства” для студентів, які навчаються за напрямом підготовки 6.030509 – облік і аудит / Укл.: В.Д. Зелікман, Р.Б. Сокольська, Л.В. Щербата. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2012. – 41 с.

Наведені загальні методичні вказівки до вивчення дисципліни “Звітність підприємства”, література, що рекомендується, робоча програма та пояснення до окремих тем, перелік практичних занять, індивідуальне завдання за варіантами та вказівки до його виконання.

Призначена для студентів, які навчаються за напрямом підготовки 6.030509 – облік і аудит заочної форми навчання.

Укладачі: В.Д. Зелікман, канд. техн. наук, доц.
Р.Б. Сокольська, канд. екон. наук, доц.
Л.В. Щербата

Відповідальна за випуск Г.О. Король, канд. екон. наук, проф.

Рецензент Д.Є. Козенков, канд. екон. наук, доц. (НМетАУ)

© Зелікман В.Д., Сокольська Р.Б.,
Щербата Л.В., 2012

© Національна металургійна
академія України, 2012

ВСТУП

Сучасні економічні відносини в Україні висувають достатньо суттєві вимоги до якості системі обліку і, відповідно, звітності вітчизняних підприємств. Це було обумовлено необхідністю, з одного боку, отримання достовірної інформації для прийняття зважених управлінських рішень менеджерами підприємства, з іншого боку, – звітування перед державними органами (податковими, органами державної статистики та ін.) про результати господарчої діяльності підприємства за певний період для визначення сум, які мають бути перераховані до державного бюджету й у відповідні державні фонди, та, з третього боку, – надання зовнішньому середовищу інформації, яка характеризує фінансовий стан та результати діяльності підприємства та на підставі якої кредитори, інвестори та інші юридичні та фізичні особи, так чи інакше зацікавлені у його діяльності, отримують можливість прийняття економічно обґрунтованих рішень стосовно даного підприємства.

Задовільнення інформаційних потреб усіх груп користувачів вирішується шляхом складання на підприємстві певних форм звітності та надання їх відповідним користувачам. При цьому у сучасних вітчизняних умовах регулярно відбуваються зміни у законодавчих та нормативних актах, які регламентують складання звітності підприємств в Україні, що пов'язане з постійним реформуванням вітчизняної системи обліку та звітності з метою подальшого наближення її до міжнародних стандартів.

Інформація про фінансовий стан підприємства, результати його фінансово-господарської діяльності та рух грошових коштів на підприємстві, а також відображення цієї інформації відповідно до чинних законодавчих та нормативних актів є предметом дисципліни “Звітність підприємства”.

“Звітність підприємства” є однією з базових дисциплін для студентів, які навчаються за напрямом підготовки 6.030509 – облік і аудит. В результаті її вивчення студент повинен вивчити теоретичні засади складання звітності підприємств, законодавчі акти та нормативно-інструктивні документи, що регламентують її складання, а також методики

і техніки складання фінансової, податкової, статистичної та спеціальної звітності. Мають бути засвоєні складання основних форм та додатків до фінансової звітності підприємства, виправлення помилок та внесення змін у фінансові звіти підприємства, формування зведеної та консолідованої фінансової звітності, фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва та основних форм податкової, статистичної та спеціальної звітності підприємства згідно стандартів бухгалтерського обліку та чинного вітчизняного законодавства.

Дисципліна “Звітність підприємства” тісно пов'язана з більшістю дисциплін природничо-наукової та професійної і практичної підготовки, які складають навчальний план за напрямом підготовки “Облік і аудит”. Її опануванню передують вивчення дисциплін “Бухгалтерський облік”, “Фінансовий облік I”, “Фінансовий облік II”, “Організація обліку”, набуті знання і вміння використовуються при підготовці до державної атестації.

1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Дисципліна “Звітність підприємства” викладається студентам усіх форм навчання за напрямом підготовки 6.030509 – облік і аудит. Відповідно до навчального плану підготовки бакалаврів студенти заочної форми навчання опановують дисципліну “Звітність підприємства” на V курсі у IX семестрі.

Загальний обсяг дисципліни “Звітність підприємства” становить 144 академічні години і для студентів заочної форми навчання включає 20 годин аудиторних занять, які містять 12 години лекцій, 4 години лабораторних робіт та 4 години практичних занять, а також 124 години самостійної роботи студентів. Розподіл навчальних годин за видами навчального навантаження дисципліни “Звітність підприємства” для студентів заочної форми навчання напряму 6.030509 – облік і аудит наведений в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Розподіл навчальних годин дисципліни “Звітність підприємства” за видами навчального навантаження (витяг з навчального плану напряму 6.030509 – облік і аудит заочної форми навчання)

Се- местр	Усього годин	Аудиторні заняття:				Само- стійна робота	Види контролю
		всього	лекції	лабораторні роботи	практичні заняття		
IX	144	20	12	4	4	124	індивідуальне завдання; екзамен

Робоча навчальна програма з дисципліни “Звітність підприємства” з вказівкою тем, що викладаються на аудиторних заняттях, наведена в розділі 3, перелік лабораторних та практичних занять за темами дисципліни наведений в розділі 4.

Запорукою успішного оволодіння дисципліною є самостійна робота над підручниками та навчальними посібниками. Самостійну роботу

потрібно вести систематично, за певним планом, складеним самим студентом.

Вивчати теми рекомендується в такій послідовності:

- 1) ознайомлення зі змістом теми за програмою;
- 2) уважне читання відповідного розділу підручника;
- 3) конспектування матеріалу, що вивчається;
- 4) виконання вправ;
- 5) виконання розділу індивідуального завдання за відповідною темою.

темою.

Варіанти завдань та вихідні дані для виконання індивідуальних завдань наведені в розділі 5, методичні вказівки до виконання елементів індивідуального завдання – у розділі 6 даних методичних вказівок.

Індивідуальні завдання повинні бути виконані і оформлені відповідно до встановлених правил, зареєстровані в деканаті заочного факультету та на кафедрі обліку і аудиту.

Після отримання зарахованого індивідуального завдання студент має врахувати всі вказані рецензентом зауваження та внести необхідні виправлення.

Перевірка знань студентів з дисципліни “Звітність підприємства” здійснюється шляхом екзамену, який проводиться в IX семестрі в письмовій формі.

2. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” № 996-XIV від 16.07.1999 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>
2. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку 1 – 34 // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>
3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. // <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0893-99>
5. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>
6. Податковий кодекс України // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
7. Наказ Міністерства фінансів України “Про Примітки до річної фінансової звітності” № 302 від 29.11.2000 р., із змінами // <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00>
8. Закон України “Про державну статистику” № 2615-XII від 17.09.1992 р., із змінами // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>
9. Звітність підприємства: Підручник. – 3-тє вид., перероб. і допов. / В.С. Лень, В.В. Гливенко. – К.: Каравела, 2010. – 672 с.
10. Звітність підприємств: навч. посіб. / Г.М. Давидов, Н.С. Шалімова. – К.: Знання, 2010. – 623 с.: рис., табл. – (Серія “Вища освіта XXI століття”).
11. Звітність підприємств: навчально-методичний посібник / Ю.А. Верига, М.М. Орищенко, Н.В. Прохар. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. – 272 с.

12. Как заполнить финансовую (бухгалтерскую) отчетность / В. Кузнецов, Я. Клыженко, И. Басова. – 3-е изд., перераб. и доп. – Харьков: Фактор, 2010. – 372 с. – (Серия «Как заполнить...»: осн. в 2005 г.).

13. Крупельницька І.Г. Звітність підприємств: навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2012 – 232 с.

14. Левицька С.О. Звітність підприємств: навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2012 – 240 с.

15. Методичні вказівки до виконання імітаційних вправ з дисципліни «Звітність підприємств» для студентів спеціальності 7.050106 – облік і аудит. Частина 1. Складання фінансової звітності підприємства / В.Д. Зелікман, Р.Б. Сокольська, Т.В. Акімова, О.Л. Єрьоміна. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2008. – 81 с.

15. Облік і звітність за міжнародними стандартами : навч. посібник / О.В. Небильцова, Р.С. Коршікова, Л.І. Лук'яненко, В.В. Ходзицька; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ “Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана”. – К. : КНЕУ, 2011. – 453 с.

16. Пантелєєв В.П. Застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні: монографія. – Харків: Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна, 2011. – 328 с.

Слід зазначити, що у зв'язку з достатньо частими змінами та доповненнями у вітчизняних законодавчих та нормативних актах, які регламентують складання звітності підприємств в Україні, основним джерелом інформації з дисципліни “Звітність підприємства” є Інтернет-ресурси та фахові періодичні видання, тому для опанування дисципліною “Звітність підприємства” на належному рівні студентам необхідно постійно стежити за новими положеннями, що публікуються в офіційних виданнях та в періодичній літературі.

3. РОБОЧА ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

Розподіл навчальних годин дисципліни “Звітність підприємства” для студентів заочної форми навчання між темами і видами занять наведений в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Розподіл навчальних годин дисципліни “Звітність підприємства”
за темами та видами занять

Тема	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Самостійна робота	Разом
1	2	3	4	5	6
1. Загальні вимоги до звітності.	1			8	9
2. Баланс підприємства	2		1	8	9
3. Звіт про фінансові результати.				8	9
4. Звіт про рух грошових коштів.				8	9
5. Звіт про власний капітал.				8	8
6. Примітки до річної фінансової звітності.	2		1	12	14
7. Інформація за сегментами.				12	13
8. Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах.	1	1		8	10
9. Зведена і консолідована фінансова звітність.	2	2		12	16

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5	6
10. Фінансовий звіт суб`єкта малого підприємництва.	1	1		8	10
11. Податкова звітність	1		1	12	14
12. Статистична і спеціальна звітність	1		1	12	14
13. Шляхи адаптації звітності в Україні до міжнародних стандартів.	1			8	9
Разом	12	4	4	124	144

Нижче наводиться робоча програма дисципліни і методичні вказівки до вивчення окремих тем. Вказана кількість годин включає час як на аудиторну, так і на самостійну роботу.

Тема 1. Загальні вимоги до звітності (9 годин).

Мета складання та види бухгалтерської звітності підприємств. Користувачі звітності. Якісні характеристики та принципи підготовки звітності. Основні вимоги до інформації, що наводиться у звітності підприємств.

При вивченні цієї теми слід усвідомити поняття “звітність підприємства”, під якою розуміється документ або сукупність документів визначеної форми, які отримані в результаті обліку операцій виробничо-господарської діяльності підприємства та містять певні показники, що відображають інформацію про його фінансовий стан та результати діяльності для надання певним користувачам, які мають приймати на підставі отриманої інформації певні рішення стосовно даного підприємства.

Необхідно з'ясувати мету складання та основні види бухгалтерської звітності підприємства – управлінської, фінансової, податкової та ін., визначити їх особливості та місце у загальній системі обліку та звітності вітчизняних підприємств.

Мають бути розглянуті користувачі звітності підприємства та проаналізовані їх характеристики.

Особливу увагу слід приділити вимогам до інформації, яка подається у фінансовій звітності (як першорядним, так і другорядним), а також основним принципам формування фінансової звітності.

Література: [1, 2, 9 – 11].

Тема 2. Баланс підприємства (9 годин).

Призначення балансу та його структура. Актив балансу. Визначення, оцінка та класифікація активів, їх облік та подання в балансі. Пасив балансу. Визначення, оцінка та класифікація зобов'язань, їх облік та подання в балансі. Подання в балансі власного капіталу.

Вивчення цієї теми спирається на знання аналогічної теми дисципліни “Бухгалтерський облік”.

Баланс – це звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Потрібно розібратися в принципах побудови балансу, в його структурі та змісту розділів активу та пасиву. Необхідно розглянути класифікацію активів та зобов'язань за національними Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, порівняти її зі структурою балансу.

Особливу увагу слід приділити умовам відображення активів та зобов'язань в балансі підприємства, а також методам визначення їх балансової вартості.

Необхідно розглянути зміст кожної статті балансу, орієнтуючись як на П(С)БО 2 “Баланс”, так і на Положення, які розкривають поняття, сутність, класифікацію, особливості обліку та умови відображення у фінансовій звітності відповідних елементів балансу, у тому числі тих, які відображаються у вписуваних рядках балансу.

Література: [2 – 4, 10, 12, 15].

Тема 3. Звіт про фінансові результати (9 годин).

Загальна характеристика звіту про фінансові результати. Визнання, оцінка та класифікація доходів і витрат у звіті про фінансові результати. Визначення чистого прибутку (збитку) звітного періоду. Розрахунок прибутку на акцію.

Звіт про фінансові результати – це звіт про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства.

Потрібно розібратися в принципах побудови звіту про фінансові результати, в його структурі та змісту розділів. Необхідно розглянути класифікацію видів діяльності, за якою побудовано цей звіт.

Особливу увагу слід приділити умовам відображення доходів та витрат у Звіті про фінансові результати. Необхідно також познайомитися з методикою визначення чистого прибутку (збитку) звітного періоду та елементів операційних витрат.

Потрібно розібратися з методикою розрахунку показників прибутковості акцій, для чого необхідно усвідомити сутність поняття “потенційно прості акції”, з’ясувати відмінність між їх розбавляючим та антирозбавляючим впливом.

Слід також приділити увагу відображенню у відповідних розділах Звіту про фінансові результати інформації щодо податкових різниць, які виникли протягом звітного періоду, за відповідними групами з виділенням постійних та тимчасових податкових різниць, а також про їх вплив на визначений фінансовий результат підприємства.

Необхідно розглянути зміст кожної статті звіту, орієнтуючись на П(С)БО 3 “Звіт про фінансові результати”, а також на Положення, які розкривають поняття, сутність, класифікацію та умови відображення у фінансовій звітності відповідних елементів обліку.

Слід також звернути увагу на відповідність показників, що відображаються у Звіті про фінансові результати та у формі N 1 Баланс.

Література: [2 – 4, 10, 12, 15].

Тема 4. Звіт про рух грошових коштів (9 годин).

Призначення та структура звіту про рух грошових коштів. Послідовність складання звіту про рух грошових коштів. Прямий метод визначення руху коштів від операційної діяльності.

Звіт про рух грошових коштів – це звіт, який відображає надходження та витрати грошових коштів внаслідок діяльності підприємства у звітному періоді.

Потрібно розібратися в принципах побудови звіту про рух грошових коштів та в його структурі. Необхідно розглянути класифікацію видів діяльності, за якою побудовано цей звіт та усвідомити сутність та особливості операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. Слід порівняти структуру Звіту про рух грошових коштів зі структурою Звіту про фінансові результати.

Особливу увагу слід приділити поняттям “негрошові операції” та “внутрішні зміни у складі грошових коштів та їх еквівалентів”, які у Звіті про рух грошових коштів не відображаються.

Необхідно розглянути сутність прямого та непрямого методів до визначення руху грошових коштів та засвоїти прямий метод, використання котрого передбачене чинними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та формою Звіту про рух грошових коштів.

Слід розглянути зміст кожної статті звіту, орієнтуючись на П(С)БО 4 “Звіт про рух грошових коштів”, а також на Положення, які розкривають поняття, сутність, класифікацію та умови відображення у фінансовій звітності відповідних елементів обліку.

Важливо також звернути увагу на відповідність показників, що відображаються у Звіті про рух грошових коштів, формі № 1 “Баланс” та формі № 2 “Звіт про фінансові результати”.

Література: [2 – 4, 10, 12, 15].

Тема 5. Звіт про власний капітал (8 годин).

Визначення, визнання, оцінка і функції власного капіталу. Складові власного капіталу. Характеристика статей власного капіталу і порядок їх відображення в балансі. Порядок складання звіту про власний капітал.

Звіт про власний капітал – це звіт, який відображає зміни в складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.

Необхідно розглянути структуру капіталу підприємства, з'ясувати відмінності між такими поняттями, як власний капітал підприємства та його статутний капітал.

Слід усвідомити, що власний капітал являє собою частину в активах підприємства, яка лишається після вирахування його зобов'язань і утворюється внесенням власниками підприємства грошей або інших активів та накопиченням суми прибутку, що залишається на підприємстві.

Особливу увагу слід приділити класифікації складових власного капіталу за формами утворення та за рівнем відповідальності.

Необхідно розглянути поняття “статутний капітал”, “пайовий капітал”, “додатковий капітал (нереєстрований)”, “резервний капітал”, “нерозподілений прибуток”, “неоплачений капітал”, “вилучений капітал”.

Важливо розібратися в принципах побудови звіту про власний капітал, розглянути зміст кожної статті звіту, орієнтуючись на П(С)БО 5 “Звіт про власний капітал”. Необхідно зіставити структуру звіту з розділом I пасиву балансу “Власний капітал”, приділити увагу відповідності показників у Звіті про власний капітал іншим фінансовим звітам.

Література: [2 – 4, 10, 12, 15].

Тема 6. Примітки до річної фінансової звітності (14 годин).

Призначення і склад приміток до фінансових звітів, особливості їх складання. Форма, структура і зміст приміток до річної фінансової звітності.

При вивченні цієї теми потрібно розглянути примітки до фінансових звітів – сукупності показників і пояснень, яка забезпечує деталізацію і обґрунтованість статей фінансових звітів, а також інша інформація, розкриття якої передбачене відповідними положеннями (стандартами).

При цьому слід звернути увагу на принципи, за якими інформація у фінансовій звітності розподіляється між основними формами фінансових звітів та примітками до них.

Важливо розглянути Примітки до річної фінансової звітності, які є п'ятою (додатковою) формою фінансової звітності підприємства і містять сукупність показників та пояснень, що забезпечує деталізацію та обґрунтованість статей фінансових звітів, а також іншу інформацію, розкриття якої передбачене відповідними положеннями (стандартами).

Слід усвідомити, що Примітки до річної фінансової звітності (Форма 5) служать для розкриття інформації, яка не відповідає змісту чотирьох основних форм фінансової звітності, але має суттєве значення для прийняття її користувачами фінансових рішень стосовно фінансового стану та діяльності даного підприємства. а форма Приміток до річної фінансової звітності та зміст її статей визначається наказом Міністерства фінансів України № 302 від 29.11.2000 р., зі змінами.

Література: [2, 7, 10, 12, 15].

Тема 7. Інформація за сегментами (13 годин).

Поняття звітного сегменту. Види сегментів (господарський, географічний виробничий, географічний збутовий). Структура і зміст додатку до приміток до річної фінансової звітності “Інформація за сегментами”.

Додаток до приміток до річної фінансової звітності “Інформація за сегментами” є шостою формою фінансової звітності і являє собою звіт, який відображає інформацію про доходи, витрати, фінансові результати, активи і зобов'язання звітних сегментів.

Необхідно усвідомити сутність поняття “звітний сегмент”, розглянути критерії визначення звітних сегментів та їх види.

Потрібно розглянути відмінності між географічними та господарськими сегментами, зрозуміти критерії їх розподілу на пріоритетні та допоміжні.

Слід ознайомитись з методикою визначення доходів і витрат звітних сегментів, з'ясувати сутність внутрішньогосподарських розрахунків, а також дослідити умови віднесення активів і зобов'язань до звітних сегментів. Необхідно також зрозуміти сутність нерозподілених статей.

Слід розглянути зміст кожної статті розділів Звіту, орієнтуючись на П(С)БО 29 “Фінансова звітність за сегментами”, а також на Положення, які розкривають поняття, сутність, класифікацію та умови відображення у фінансовій звітності відповідних елементів обліку.

При складанні додатка до приміток до річної фінансової звітності слід звернути увагу на відповідність інформації у розділах форми № 6 даним у відповідних осередках чотирьох основних форм фінансової звітності та у відповідних осередках розділів форми № 5 – “Примітки до річної фінансової звітності”.

Література: [2 – 4, 10, 12, 15].

Тема 8. Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах (10 годин).

Причини помилок і змін у фінансових звітах. Методи виправлення помилок у фінансовій звітності. Підстави внесення змін до фінансових звітів.

При вивченні даної теми необхідно розглянути порядок виправлення помилок, внесення та розкриття інших змін у фінансовій звітності згідно П(С)БО 6 “Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах”.

Слід усвідомити поняття “облікова політика” та з’ясувати умови, за яких можуть відбуватись зміни облікової політики підприємства. Потрібно зрозуміти, що зміною облікової політики не вважається її встановлення для подій або операцій, які відрізняються за змістом від попередніх подій або операцій та які раніше не відбувалися.

Особливу увагу слід приділити інформації, яку має розкривати підприємство у разі зміни в обліковій політиці, та особливостям відображення впливу зміни облікової політики на події та операції минулих періодів.

Потрібно розглянути поняття “облікова оцінка” та визначити умови її перегляду, а також дослідити вплив подій після дати балансу на необхідність коригування певних статей або розкриття інформації про ці події у примітках до фінансових звітів.

Слід також розглянути методи виправлення помилок, допущених при складанні фінансових звітів.

Література: [1 – 4, 9 – 14].

Тема 9. Зведена і консолідована фінансова звітність (16 годин).

Підприємства, які складають консолідовану фінансову звітність. Принципи консолідації фінансової звітності. Порядок відображення придбання та злиття підприємств. Примітки до консолідованої фінансової звітності.

Консолідована фінансова звітність – звітність, яка відображає фінансовий стан і результати діяльності юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці.

Необхідно ознайомитись зі складом та формами консолідованої фінансової звітності, а також розглянути методику її складання з фінансової звітності групи підприємств. Важливо зрозуміти, що консолідовану фінансову звітність подає материнське підприємство, включаючи до неї показники фінансової звітності всіх дочірніх підприємств, та з'ясувати, у яких випадках робляться винятки.

Слід усвідомити сутність поняття “частка меншості”, зрозуміти методику визначення частки меншості в капіталі та фінансових результатах дочірніх підприємств, а також звернути увагу на її відображення у консолідованих фінансових звітах.

Необхідно розглянути ознаки внутрішньогрупових операцій та внутрішньогрупового сальдо, зрозуміти сутність нереалізованих прибутків та збитків від внутрішньогрупових операцій.

Потрібно ознайомитись з порядком складання консолідованої фінансової звітності та загальними вимогами до розкриття інформації щодо складання такої звітності згідно Положенню (стандарту) бухгалтерського обліку 20 “Консолідована фінансова звітність”, а також зі складом інформації, яка має розкриватися у примітках до консолідованої фінансової звітності.

Література: [1, 2, 5, 9 – 14].

Тема 10. Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва (10 годин).

Структура і зміст фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва. Відмінності та порядок формування балансу за формою 1-м. Відмінності та порядок формування Звіту про фінансові результати за формою 2-м.

При вивченні цієї теми потрібно розглянути зміст і форму Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва, а також з'ясувати критерії визнання підприємства суб'єктом малого підприємництва згідно чинного вітчизняного законодавства.

Необхідно дослідити особливості спрощених форм Балансу (форма № 1-м) і Звіту про фінансові результати (форма 2-м), які входять до складу Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва.

Слід також ознайомитись з методикою визначення суб'єктами малого підприємництва середньооблікової чисельності працюючих згідно порядку, встановленому Державним комітетом статистики України.

Особливу увагу слід приділити порядку заповнення статей Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва згідно Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 “Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва” та Положень, які розкривають поняття, сутність, класифікацію, особливості обліку та умови відображення у фінансовій звітності відповідних елементів звіту.

Література: [1, 2, 5, 9 – 14].

Тема 11. Податкова звітність (14 годин).

Закони та нормативні акти, що регламентують податкову звітність підприємств в Україні. Структура податкової звітності. Декларація про податок на додану вартість. Декларація про податок на прибуток підприємства. Інші форми податкової звітності.

Податкова звітність підприємства – це сукупність бухгалтерських документів, зміст та форма яких встановлена чинним законодавством, наказами, розпорядженнями, інструкціями та роз'ясненнями Державної

податкової адміністрації, та які містять інформацію про фінансовий стан і результати діяльності підприємства за певний період часу для надання державним податковим органам з метою обґрунтування бази оподаткування і ставок за різними видами податків та підтвердження правильності сум податків, нарахованих та перерахованих підприємством до державного бюджету та державних фондів відповідно чинному законодавству України.

Слід усвідомити сутність поняття “податкова декларація”, та зрозуміти, що платник самостійно обчислює суму податкового зобов’язання, яку зазначає у податковій декларації, на підставі якої здійснюються нарахування та/або сплата податку (збору).

Необхідно ознайомитись зі строками та порядком подання податкової звітності і зборів у відповідні органи згідно з Податковим Кодексом України, розглянути основні форми податкової звітності з уплати загальнодержавних податків. Слід також усвідомити поняття “податкові пільги” та звернути увагу на умови їх застосування до суб’єктів господарської діяльності згідно чинного законодавства.

Література: [1, 5, 6, 9 – 14].

Тема 12. Статистична і спеціальна звітність (14 годин).

Форми статистичної звітності, їх зміст, порядок заповнення та подання. Зміст, структура, порядок заповнення та подання інших форми звітності.

При вивченні даної теми слід з’ясувати, що регламентація статистичної звітності підприємств насамперед здійснюється на підставі Закону України “Про державну статистику” від 17 вересня 1992 р. № 2614-ХІІ із змінами.

Слід ознайомитись із загальнодержавним табелем (переліком) форм державної статистичної звітності для об’єднань, підприємств, організацій і установ України всіх форм власності, який розробляється Державним комітетом статистики на основі Планів щорічних статистичних спостережень, затверджених постановами Кабінету Міністрів України.

Необхідно усвідомити, що значна частина форм статистичної звітності є централізованими, і забезпечення бланками цих форм здійснюється статистичними органами. Слід розглянути основні форми статистичної звітності для промислових підприємств та методику їх складання, звернувши увагу на те, що, відповідно до плану статистичних спостережень, протягом року можуть вводитись нові форми статистичної звітності та скасовуватись чинні.

Література: [1,2, 5 – 11].

Тема 13. Шляхи адаптації звітності в Україні до міжнародних стандартів (9 годин).

Основні відмінності українських та міжнародних стандартів і форм звітності. Мета та шляхи адаптації вітчизняної звітності до міжнародних стандартів.

При вивченні цієї теми слід розглянути причини, які обумовлюють важливість адаптації звітності в Україні до міжнародних стандартів, дослідити вплив розвитку процесів інтеграції України до світового суспільства, зокрема, до міжнародної систему обліку.

Потрібно проаналізувати основні відмінності між Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в Україні та Міжнародними стандартами фінансового обліку і фінансової звітності. Особливу увагу слід приділити відмінностям форм фінансової звітності за вітчизняними та міжнародними стандартами.

Важливо усвідомити необхідність, можливості та умови подальшого наближення фінансової звітності в Україні до міжнародних стандартів.

Слід розглянути гармонізацію як процес зростання сполучності практик бухгалтерського обліку різних країн шляхом усунення внутрішніх неузгодженостей та стандартизацію як обмеження ступеня варіації національних стандартів. Особливу увагу слід приділити дослідженню факторів, які можуть завадити адаптації звітності підприємств в Україні до міжнародних стандартів та способам запобігання їх впливу.

Література: [9, 10, 16, 17].

4. ЛАБОРАТОРНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Перелік лабораторних робіт за темами дисципліни “Звітність підприємства” наведений у таблицях 4.1.

Таблиця 4.1

Перелік лабораторних робіт з дисципліни “Звітність підприємства”

Тема	Назва лабораторної роботи	Необхідні приналежності
8. виправлення помилок і зміни у фінансових звітах.	Виправлення помилок у фінансових звітах	Бланки звітності, план рахунків, калькулятор.
9. Зведена і консолідована фінансова звітність	Складання консолідованої фінансової звітності	Бланки звітності, план рахунків, калькулятор.
10. Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва.	Складання фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва	Бланки звітності, план рахунків, калькулятор.

Перелік практичних занять за темами дисципліни “Звітність підприємства” наведений у таблиці 4.2.

Таблиця 4.2

Перелік практичних занять з дисципліни “Звітність підприємства”

Тема	Назва практичного заняття	Характер заняття	Необхідні приналежності
1. Загальні вимоги до звітності. 2. Баланс підприємства. 3. Звіт про фінансові результати. 4. Звіт про рух грошових коштів. 5. Звіт про власний капітал.	Складання основних форм фінансової звітності підприємства	Імітаційна вправа.	Бланки звітності, план рахунків, калькулятор.
6. Примітки до річної фінансової звітності. 7. Інформація за сегментами.	Складання приміток до річної фінансової звітності та інформації за сегментами.	Імітаційна вправа.	Бланки звітності, план рахунків, калькулятор.
11. Податкова звітність.	Складання форм податкової звітності	Імітаційна вправа.	Бланки звітності, план рахунків, калькулятор.
12. Статистична і спеціальна звітність.	Складання форм статистичної звітності	Імітаційна вправа.	Бланки звітності, план рахунків, калькулятор.

5. ЗАВДАННЯ ТА ВИХІДНІ ДАНІ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

Вихідними даними для складання основних форм фінансової звітності підприємства є інформація з Головної книги або з оборотного балансу про сальдо початкове за усіма рахунками, обороти за дебетом та за кредитом. Вихідні дані для базового варіанта фінансової звітності наведені в таблиці 5.1.

Таблиця 5.1

Вихідні дані для складання фінансової звітності підприємства
за базовим варіантом, тис. грн.

№ рахунку, субрахунку	Назва рахунку, субрахунку	Сальдо початкове		Обороти	
		Д	К	ОД	ОК
1	2	3	4	5	6
10	Основні засоби:				
103	Будинки та споруди	1 200		20 000	–
104	Машини та обладнання	480		5 650	–
105	Транспортні засоби	360		550	–
106	Інструменти, прилади та інвентар	240		35	–
109	Інші основні засоби	120		15	–
11	Інші необоротні матеріальні активи:				
112	Малоцінні необоротні матеріальні активи	–	–	74	74
117	Інші необоротні матеріальні активи	–	–	18	18
12	Нематеріальні активи:				
123	Права на комерційні позначення	–	–	270	–

Продовження таблиці 5.1

1	2	3	4	5	6
125	Авторське право та суміжні з ним права	–	–	180	–
13	Знос (амортизація) необоротних активів:				
131	Знос основних засобів:				
1313	Знос будинків та споруд	–	200	–	125
1314	Знос машин та обладнання	–	80	–	50
1315	Знос транспортних засобів	–	60	–	38
1316	Знос інструментів, приладів та інвентарю	–	40	–	25
1319	Знос інших основних засобів	–	20	–	12
132	Знос інших необоротних матеріальних активів	–	–	92	92
133	Накопичена амортизація нематеріальних активів:				
1333	Накопичена амортизація прав на комерційні позначення	–	–	–	30
1335	Накопичена амортизація авторського права та суміжних з ним прав	–	–	–	20
14	Довгострокові фінансові інвестиції:				
141	Інвестиції пов'язаним сторонам за методом обліку участі в капіталі	15 000	–	1 320	–
143	Інвестиції непов'язаним сторонам	5 000	–	–	–
15	Капітальні інвестиції:				
151	Капітальне будівництво	–	–	26 200	20 000

Продовження таблиці 5.1

1	2	3	4	5	6
152	Придбання (виготовлення) основних засобів	–	–	6 597	6 200
153	Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів	–	–	145	142
154	Придбання (створення) нематеріальних активів	–	–	450	450
17	Відстрочені податкові активи	–	–	468	–
20	Виробничі запаси:				
201	Сировина й матеріали	11 222	–	3 220	13 450
202	Купівельні напівфабрикати та комплектуючі вироби	4 683	–	342	4 400
203	Паливо	1 760	–	456	1 600
204	Тара й тарні матеріали	1 670	–	604	745
205	Будівельні матеріали	3 260	–	–	2 480
207	Запасні частини	530	–	348	295
23	Виробництво	–	–	23 828	23 828
26	Готова продукція	1 875	–	23 828	23 000
28	Товари:				
281	Товари на складі	–	–	3300	–
30	Каса:				
301	Каса в національній валюті	–	–	474	464
31	Рахунки в банках:				
311	Поточні рахунки в національній валюті	540	–	42 289	40 717
312	Поточні рахунки в іноземній валюті	3 300	–	676	792
36	Розрахунки з покупцями та замовниками:				

Продовження таблиці 5.1

1	2	3	4	5	6
361	Розрахунки з вітчизняними покупцями та замовниками	–	–	33 758	9 484
362	Розрахунки з іноземними покупцями та замовниками	–	–	2 220	476
37	Розрахунки з різними дебіторами:				
371	Розрахунки за виданими авансами	–	–	810	–
372	Розрахунки з підзвітними особами	27	–	464	709
373	Розрахунки за нарахованими доходами	–	–	510	–
38	Резерв сумнівних боргів	–	–	–	1 133
40	Статутний капітал	–	50 000	–	37 500
42	Додатковий капітал:				
421	Емісійний дохід	–	–	–	6 450
43	Резервний капітал	–	–	–	313
44	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки):				
441	Прибуток нерозподілений	–	–	1 565	6 268
443	Прибуток, використаний у звітному періоді	–	–	1 565	1 565
46	Неоплачений капітал	–	–	37 500	22 500
47	Забезпечення майбутніх витрат і платежів:				
471	Забезпечення виплат відпусток	–	27	–	30
52	Довгострокові зобов'язання за облігаціями:				
521	Зобов'язання за облігаціями	–	640	–	–

Продовження таблиці 5.1

1	2	3	4	5	6
60	Короткострокові позики:				
601	Короткострокові кредити банків у національній валюті	–	–	–	3 450
63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками:				
631	Розрахунки з вітчизняними постачальниками	–	–	36 258	49 170
632	Розрахунки з іноземними постачальниками	–	–	792	792
64	Розрахунки за податками й платежами:				
641	Розрахунки за податками:				
6411	Розрахунки за податком з доходів фізичних осіб	–	–	90	90
6415	Розрахунки за податком на додану вартість	–	90	8 488	5 785
6416	Розрахунки за податком на прибуток	–	110	1 470	1 938
643	Податкові зобов'язання	–	–	158	158
644	Податковий кредит	–	–	158	293
65	Розрахунки за страхуванням:				
651	За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування	–	–	186	225
66	Розрахунки за виплатами працівникам:				
661	Розрахунки за заробітною платою	–	–	585	600

Продовження таблиці 5.1

1	2	3	4	5	6
67	Розрахунки з учасниками:				
671	Розрахунки за нарахованими дивідендами:				
6711	Дивіденди, нараховані власникам простих акцій	–	–	1 202	1 202
6712	Дивіденди, нараховані власникам привілейованих акцій	–	–	50	50
68	Розрахунки за іншими операціями:				
684	Розрахунки за нарахованими відсотками	–	–	156	186
70	Доходи від реалізації:				
701	Дохід від реалізації готової продукції	–	–	35 758	35 758
71	Інший операційний дохід:				
714	Дохід від операційної курсової різниці:				
7141	Доход від операційної курсової різниці від перерахунку залишків валюти	–	–	200	200
7142	Доход від операційної курсової різниці від перерахунку заборгованостей	–	–	220	220
719	Інший операційний дохід	–	–	405	405
72	Дохід від участі в капіталі:				
721	Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства			1 320	1 320
73	Інші фінансові доходи:				

Продовження таблиці 5.1

1	2	3	4	5	6
731	Дивіденди одержані	–	–	510	510
79	Фінансові результати:				
791	Результат операційної діяльності	–	–	30 957	30 957
792	Результат фінансових операцій	–	–	510	510
793	Результат іншої звичайної діяльності	–	–	1 320	1 320
90	Собівартість реалізації:				
901	Собівартість реалізованої готової продукції	–	–	23 105	23 105
91	Загальновиробничі витрати	–	–	105	105
92	Адміністративні витрати	–	–	271	271
93	Витрати на збут	–	–	354	354
94	Інші витрати операційної діяльності:				
944	Сумнівні та безнадійні борги	–	–	1 133	1 133
95	Фінансові витрати:				
951	Відсотки за кредит	–	–	90	90
952	Інші фінансові витрати	–	–	96	96
98	Податок на прибуток:				
981	Податки на прибуток від звичайної діяльності	–	–	1 470	1 470
	Разом	51240	51240	387238	387238

Вихідні дані для індивідуальних варіантів студенти отримують шляхом перерахування даних з таблиці 5.1 наступним чином.

Сальдо початкове для кожного рахунку студент розраховує за формулою

$$C_{MN} = C \times (2 + MN/100), \text{ тис. грн.}, \quad (5.1)$$

де MN – номер варіанта, який відповідає двом останнім цифрам номера залікової книжки студента (N – остання цифра номера залікової книжки, M – передостання цифра);

C_{MN} – сальдо певного рахунку (субрахунку) на початок звітнього періоду за дебетом (кредитом) для індивідуального варіанта MN , тис. грн.;

C – сальдо за дебетом (кредитом) відповідного рахунку з таблиці 5.1, тис. грн.

Обороти за дебетом і кредитом кожного рахунку студент розраховує за формулою

$$O_{MN} = O \times (1 + MN/100), \text{ тис. грн.}, \quad (5.2)$$

де O_{MN} – обороти за дебетом (кредитом) певного рахунку (субрахунку) для індивідуального варіанта MN , тис. грн.;

O – обороти за дебетом (кредитом) відповідного рахунку (субрахунку) з таблиці 5.1, тис. грн.

Так, наприклад, якщо номер залікової книжки студента 123456 , то $M = 5$, $N = 6$ і номер індивідуального варіанта, відповідно, 56 . Для цього варіанта сальдо початкове за дебетом субрахунку 103 “Будинки та споруди” становить:

$$1\,200 \times (2 + 56/100) = 1\,200 \times 2,56 = 3\,072 \text{ тис. грн.},$$

а оборот за дебетом цього субрахунку для варіанта № 56 становить:

$$20\,000 \times (1 + 56/100) = 20\,000 \times 1,56 = 31\,200 \text{ тис. грн.}$$

і так далі. Сальдо кінцеве студент розраховує самостійно, виходячи з сальдо початкового та оборотів за дебетом та кредитом кожного рахунку для свого індивідуального варіанта.

Додатковими вихідними даними для складання розділу III Звіту про фінансові результати – “Розрахунок показників прибутковості акцій” – є

інформація про прості та про потенційно прості акції підприємства, які знаходились в обігу у звітному періоді.

Додаткові вихідні дані для складання розділу III Звіту про фінансові результати – “Розрахунок показників прибутковості акцій” для базового варіанта:

- 1) кількість простих акцій основної емісії – 10 000 шт.;
- 2) кількість привілейованих акцій основної емісії – 300 шт., кожна з них може бути конвертована у 10 простих акцій;
- 3) кількість облігацій основної емісії – 200 шт., кожна з них може бути конвертована у 5 простих акцій;
- 4) дата випуску в обіг простих акцій додаткової емісії – 1 квітня звітного року;
- 5) номінальна вартість усіх простих акцій однакова.

Додаткові вихідні дані для складання розділу III Звіту про фінансові результати – “Розрахунок показників прибутковості акцій” для індивідуального варіанту студенти отримують шляхом перерахування даних базового варіанту наступним чином.

Кількість простих акцій основної емісії студент розраховує за формулою

$$E_{MN} = E \times (1+N), \quad (5.3)$$

де E_{MN} – кількість простих акцій основної емісії для індивідуального варіанта MN, шт.;

E – кількість простих акцій основної емісії в базовому варіанті, шт.

Дату випуску в обіг простих акцій додаткової емісії студент приймає на 1-е число місяця, номер якого n визначається за формулою

$$n_{MN} = 2 + M. \quad (5.5)$$

Кількість привілейованих акцій студент розраховує за формулою

$$E_{MN}^A = 100 \times N, \quad (5.8)$$

де E_{MN}^A – кількість привілейованих акцій, які являють собою потенційно прості акції, для індивідуального варіанта MN, шт.

Кількість облігацій студент розраховує за формулою

$$E_{MN}^O = 100 \times M, \quad (5.9)$$

де E_{MN}^O – кількість облігацій, які являють собою потенційно прості акції, для індивідуального варіанта MN, шт.

Характеристики цінних паперів, які являють собою потенційно прості акції, однакові для усіх варіантів.

Так, наприклад, якщо номер залікової книжки студента *123456*, то додаткові вихідні дані для його індивідуального варіанта № 56 ($M=5$, $N=6$) становитимуть:

$$E_{56} = 10\,000 \times (1+6) = 70\,000 \text{ шт.};$$

$$n_{56} = 2 + 5 = 7 \text{ (липень)};$$

$$E_{56}^A = 100 \times 6 = 600 \text{ шт.}$$

$$E_{56}^O = 100 \times 5 = 500 \text{ шт.}$$

При складанні розділу IV Звіту про фінансові результати – “Податкові різниці” слід вважати, що податкові різниці, які виникли у звітному періоді, є тимчасовими та пов’язані з різною оцінкою собівартості реалізованої продукції за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та визначеною згідно податкового законодавства.

Додатковими вихідними даними для складання Звіту про рух грошових коштів є інформація про грошові операції підприємства, які відображені на рахунках 30 “Каса” та 31 “Рахунки в банках”. Додаткові вихідні дані для складання розділу Звіту про рух грошових коштів для базового варіанта наведені на рисунках 5.1 – 5.3.

Дебет		311 “Поточні рахунки в національній валюті”		Кредит
Сн	540			
*)	Внесено власниками за підписані акції	22 500	*) Оплачено підряднику за споруджені будинки та споруди	22 488
			*) Оплачено постачальникам за придбані машини та обладнання	7 256
			*) Оплачено постачальникам за придбані транспортні засоби	660
*)	Внесено власниками за підписані акції на суму різниці між номінальною і вартістю реалізації	6 450	*) Оплачено постачальникам за придбані інструменти	42
			*) Сплачено постачальникам за інші основні засоби	18
			*) Сплачено постачальникам за малоцінні необоротні матеріальні активи	92
			*) Сплачено постачальникам за інші необоротні матеріальні активи	22
			*) Сплачено постачальникам за сировину і матеріали	3 864
			*) Сплачено постачальникам за паливо	547
*)	Отримано кошти від покупців	9 484	*) Сплачено постачальникам за тару	725
			*) Сплачено постачальникам за запасні частини	418
*)	Отримано короткостроковий займ	3 450	*) Сплачено за нарахованими дивідендами	1 252
			*) Виплачена заробітна платня	495
			*) Перераховано єдиний соціальний внесок	186
*)	Отримано інший операційний дохід	405	*) Перераховано податок с доходів фізичних осіб	90
			*) Оплачено за отримані послуги	126
			*) Видані аванси постачальникам	810
			*) Сплачено відсотки	60
			*) Сплачено відсотки	96
			*) Перераховано податок на прибуток	1 470
ОД =	42 289	ОК =		40 717
Ск =	2 112			

Рис. 5.1. Господарські операції, відображені по рахунку 311 “Поточні рахунки в національній валюті”

Дебет	312 “Поточні рахунки в іноземній валюті”		Кредит
Сн		3 300	
*) Отримано кошти від покупців		476	*) Оплачено постачальникам за придбані права на коменційні призначення 270
*) Доход від операційної курсової різниці (від перерахунку залишків валюти)		200	*) Сплачено постачальнику за придбані авторські права 180
			*) Сплачено постачальникам за напівфабрикати 342
ОД =		676	ОК = 792
Ск =		3 184	

Рис. 5.2. Господарські операції, відображені по рахунку 312 “Поточні рахунки в іноземній валюті”

Дебет	301 “Каса в національній валюті”		Кредит
Сн		–	
*) Повернуто кошти в касу підзвітними особами		474	*) Видано кошти на відрядження 464
ОД =		474	ОК = 464
Ск =		10	

Рис. 5.3. Господарські операції, відображені по рахунку 301 “Каса в національній валюті”

Вихідні дані для індивідуальних варіантів студенти отримують шляхом перерахування даних з базового варіанту аналогічно перерахунку даних таблиці 5.1.

6. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

Для складання оборотного балансу необхідно визначити кінцеве сальдо за кожним рахунком. Зрозуміло, що сума початкових сальдо за дебетом повинна дорівнювати сумі початкових сальдо за кредитом, сума оборотів за дебетом – сумі оборотів за кредитом, сума кінцевих сальдо за дебетом – сумі кінцевих сальдо за кредитом.

Для складання форми 1 – Баланс необхідно “рознести” початкові та кінцеві сальдо за усіма рахунками по рядках Балансу відповідно до граф “На початок звітного періоду” та “На кінець звітного періоду”. Суми на рахунках розподіляються за рядками балансу таким чином:

а) для кожного рахунку (субрахунку) встановлюється вид активів (для рахунків з 1, 2 та 3 класу), власного капіталу (для рахунків 4 класу) або зобов’язань (для рахунків 5 та 6 класу), облік яких ведеться за цим рахунком (субрахунком);

б) в балансі обирається стаття, яка відповідає даному рахунку (субрахунку), і до граф цієї статті заноситься сума сальдо початкового та сальдо кінцевого за рахунком (субрахунком) відповідно на початок та кінець звітного періоду; якщо одна стаття балансу об’єднує інформацію за декількома рахунками, то до її граф необхідно заносити загальну суму за цими рахунками.

Вказівки до заповнення окремих статей та граф звіту наведені у Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 2 “Баланс”. При вірному заповненні статей балансу сума по статтях активу балансу на початок та на кінець звітного періоду повинна дорівнювати сумі по статтях пасиву балансу на початок та на кінець звітного періоду відповідно. Крім того, підсумки за балансом на початок та на кінець звітного періоду повинні дорівнювати відповідним підсумкам за оборотним балансом (тобто підсумкам сальдо за дебетом чи за кредитом) за вирахуванням від’ємних сум.

При складанні I та II розділів форми 2 – Звіт про фінансові результати необхідно “рознести” обороти за дебетом та кредитом рахунків класів 7 та 9 по рядках Звіту.

Слід відзначити, що деякі рядки форми № 2 отримані в результаті розрахунків. Так, зокрема, рядок 015 “Податок на додану вартість” визначається, виходячи з суми розрахунків з вітчизняними покупцями та замовниками, яка відображається на 361 рахунку, та ставки ПДВ (20%), а рядки, у яких відображаються фінансові результати, визначаються як алгебраїчна сума відповідних показників, наведених у попередніх рядках Звіту про фінансові результати.

Вказівки до заповнення окремих статей та граф звіту наведені у Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 3 “Звіт про фінансові результати”. Інформацію слід відображати у стовпці 3 “За звітний період”. Стовпець 4 “За попередній період” залишається порожнім.

Для складання II розділу Звіту про фінансові результати необхідно проаналізувати відповідні рядки оборотного балансу. Так, наприклад, інформацію про матеріальні затрати містить оборот за кредитом рахунку 20 “Виробничі запаси” і так далі.

Слід відзначити, що сума елементів операційних витрат для виробничого підприємства має дорівнювати сумі рядків 040, 070, 080 та 090 I розділу Звіту про фінансові результати, за якими відображаються операційні витрати підприємства; для торговельного підприємства при цьому не враховується собівартість реалізованої продукції, яка відображається у рядку 040.

Оскільки при виконанні індивідуального завдання недостатньо вихідних даних для визначення суми інших операційних витрат, яка має бути відображена у рядку 270 Звіту про фінансові результати, то цю суму слід розрахувати, виходячи з наведеної вище умови співпадіння суми операційних витрат, розрахованої у I та у II розділах цього Звіту.

Аналогічно I розділу Звіту про фінансові результати “Фінансові результати”, при складанні II розділу “Елементи операційних витрат” інформацію слід відображати у стовпці 3 “За звітний період”, стовпець 4 “За попередній період” залишається порожнім.

Для складання III розділу Звіту про фінансові результати необхідні дані про середньорічну кількість акцій підприємства, які були в обігу протягом звітного періоду.

Кількість простих акцій додаткової емісії може бути визначена, виходячи з кількості простих акцій основної емісії та співвідношення оборотів за кредитом та сальдо початкового рахунку 40 “Статутний капітал”:

$$E' = E \times O_{K(40)} / C_{H(40)}, \text{ шт.}, \quad (6.1)$$

де E' – кількість простих акцій додаткової емісії, шт.;

E – кількість простих акцій основної емісії, шт.

$O_{K(40)}$ – обороти за кредитом певного рахунку 40 “Статутний капітал”, тис. грн.;

$C_{H(40)}$ – сальдо рахунку 40 “Статутний капітал” на початок звітного періоду за кредитом, тис. грн.

Для базового варіанту кількість простих акцій додаткової емісії становить:

$$E' = 10\,000 \times 37\,500 / 50\,000 = 7\,500 \text{ шт.}$$

Тоді для базового варіанта середньорічна кількість простих акцій становить:

$$10\,000 + 7\,500 \times 9/12 = 15\,625 \text{ шт.}$$

Скоригована середньорічна кількість простих акцій становить:

$$15\,625 + 300 \times 10 + 200 \times 5 = 19\,625 \text{ шт.}$$

Для розрахунку чистого прибутку, що припадає на одну просту акцію, слід визначити суму прибутку, що належить власникам простих акцій, з урахуванням негативного коригування на суму прибутку, який належить власникам привілейованих акцій (та інших потенційно простих акцій, власники яких отримують дивіденди з чистого прибутку):

$$6\,268 - 50 = 6\,218 \text{ тис. грн.}$$

Таким чином, чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію, становить:

$$6\,218\,000 / 15\,625 = 397,95 \text{ грн. / акцію.}$$

Для розрахунку скоригованого чистого прибутку, що припадає на одну просту акцію, слід визначити позитивне коригування суми прибутку, пов'язане з конвертацією потенційно простих акцій, власники яких отримують відсотки до визначення податку на прибуток):

а) при конверсії привілейованих акцій прибуток відповідатиме значенню, наведеному у першому розділі Звіту про фінансові результати (6 268 тис. грн.);

б) при конверсії облігацій:

$$6\,218 + 96 \times (1 - 19\%/100\%) = 6\,295,76 \text{ тис. грн.,}$$

де 19% – ставка податку на прибуток;

в) при конверсії обох видів цінних паперів у прості акції:

$$6\,268 + 96 \times (1 - 19\%/100\%) = 6\,345,76 \text{ тис. грн.}$$

Таким чином, скоригований чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію, з урахуванням скоригованої середньорічної кількості простих акцій становить:

а) при конверсії привілейованих акцій:

$$6\,268\,000 / (15\,625 + 300 \times 10) = 336,54 \text{ грн. / акцію;}$$

б) при конверсії облігацій:

$$6\,295\,760 / (15\,625 + 200 \times 5) = 378,69 \text{ грн. / акцію;}$$

в) при конверсії обох видів цінних паперів у прості акції:

$$6\,345\,760 / (15\,625 + 300 \times 10 + 200 \times 5) = 323,35 \text{ грн. / акцію,}$$

а, отже, усі потенційно прості акції, що розглядаються, мають розбавляючий вплив, і можливість їх конверсії в прості акції підприємства повинна бути врахована при визначенні скоригованих показників прибутковості акцій.

Таким чином, у якості скоригованих показників прибутковості акцій мають бути використані результати розрахунків за варіантом “в”.

Сума нарахованих дивідендів, необхідних для визначення дивідендів, що припадають на одну просту акцію, відображається на субрахунку 6711 “Дивіденди, нараховані власникам простих акцій”.

При розрахунках за індивідуальними варіантами слід перевірити, який вплив (розбавляючий чи антирозбавляючий) має окремо кожен з видів цінних паперів, які являють собою потенційно прості акції, і, відповідно, визначити необхідність урахування конверсії кожного з них в прості акції підприємства при розрахунку скоригованих показників прибутковості акцій.

Як і в перших двох розділах Звіту про фінансові результати, при складанні III розділу “Розрахунок показників прибутковості акцій” інформацію слід відображати у стовпці 3 “За звітний період”, стовпець 4 “За попередній період” залишається порожнім.

Для складання IV розділу Звіту про фінансові результати необхідно “рознести” інформацію про податкові різниці, які виникли протягом звітного періоду, за відповідними групами з виділенням постійних та тимчасових податкових різниць.

При виконанні індивідуального завдання сума тимчасової податкової різниці може бути визначена, виходячи з суми відстрочених податкових активів, що виникла у звітному періоді (для базового варіанту – 468 тис. грн.), та ставки податку на прибуток (у 2013 р. – 19%).

Для складання V розділу Звіту про фінансові результати слід згрупувати інформацію про фінансовий результат підприємства, визначені

у звітному періоді згідно оцінки за Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, вплив розрахованих податкових різниць та фінансовий результат підприємства, визначений згідно податкового законодавства.

Для складання Звіту про рух грошових коштів слід “рознести” інформацію про рух грошових коштів внаслідок певних операцій, відображених на рахунках 30 “Каса” та 31 “Рахунки в банках” по відповідних статтях Звіту. Вказівки до заповнення окремих статей та граф звіту наведені у П(С)БО 4 “Звіт про рух грошових коштів”.

Як і при складанні Звіту про фінансові результати, інформацію у Звіті про рух грошових коштів слід відображати у стовпці 3 “За звітний період”, стовпець 4 “За аналогічний період попереднього року” залишається порожнім.

Для складання форми 4 – Звіт про власний капітал необхідно проаналізувати обороти відповідних рахунків, які наведені у зворотному балансі, та рядки I розділу пасиву балансу – “Власний капітал”. Вказівки до заповнення окремих статей та граф звіту наведені у Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 5 “Звіт про власний капітал”.

При заповненні Звіту про власний капітал слід звернути увагу на те, що суми, розраховані в рядку 300 “Залишок на кінець року”, повинні дорівнювати сальдо відповідних рахунків на кінець звітного періоду, які відображені у зворотному балансі та I розділі пасиву балансу – “Власний капітал” (графа 4).

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ.....	5
2. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	7
3. РОБОЧА ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ.....	9
4. ЛАБОРАТОРНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ.....	21
5. ЗАВДАННЯ ТА ВИХІДНІ ДАНІ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ.....	23
6. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ.....	35

Підписано до друку 03.09.2012. Формат 60x84 1/16. Папір друк. Друк плоский.
Облік.-вид. арк. 2,41. Умов. друк. арк. 2,38. Тираж 100 пр. Замовлення №187.

Національна металургійна академія України
49600, Дніпропетровськ-5, пр. Гагаріна, 4

Редакційно-видавничий відділ НМетАУ

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА,
методичні вказівки та індивідуальні завдання
до вивчення дисципліни “Звітність підприємства”
для студентів, які навчаються за напрямом
підготовки 6.030509 – облік і аудит**